

mysł niemiecki całkowicie oświadczył rynkiem polskim, korzystając z ulg i poparcia rządu zaborczego, a był bardzo przewidujący, gdy nie stwarzał większych wytwórni elektrotechnicznych w b. zaborze pruskim. Nie mógł przeto wielki przemysł elektrotechniczny powstać natychmiast w odrodzonej Polsce, nie mógł być reprezentowany na Targu Poznańskim. Jest on obecnie w okresie organizacyjnym.

Spotkaliśmy się jednak z niezbitymi dowodami przedsiębiorczości polskiej w dziedzinie drobnego przemysłu elektrotechnicznego.

A więc:

Bracia Jaroszyńscy z Łodzi wyrabiają silniki na prąd zmienny od roku ubiegłego. Na Targu Poznańskim wystawili motor o sile 5 k.m. 1400 obrotów 120/220 woltów $\cos \varphi = 0,86$. Jest to 114-ty motor w kolejności wyrobów. Obecnie mają zamiar przystąpić do masowej produkcji małych silników, posiadają odpowiednią salę fabryczną, na razie zatrudniają 30 robotników wykwalifikowanych.

Roman Ochocki w Sosnowcu (fabryka „Tryumf“) fabrykuje silniki prądu zmiennego od $\frac{1}{2}$ do 10 k.m. dla różnych napięć i obrotów; wiertarki z opancerzeniem aluminiowym i szlifierki. Robota dokładna, nie ustępująca niemieckiej, ceny nie wysokie. Wystawiony na Targu 2-konny motor ma kosztować około 45 000 mk., wiertarka zaś—35 000 mk. Wyroby budziły zaciekawienie wśród zwiedzających i niewątpliwie życzyliby należało, by przedsiębiorstwo się rozwinęło. Obecnie zatrudnia 30 robotników.

Jako próbę stworzenia wytwórni silników na prąd stały należy podkreślić dążenia firmy **Wincenty Zgoła w Poznaniu**. Wykonała ona na Targ Poznański pierwszy motor na prąd stały. Jest to motor 2-u konny, budowy solidnej, roboty dokładnej. Fabryka powstaje z warsztatów elektrotechnicznych i ma się w krótkim czasie rozwinąć.

Wogóle dział silników elektrycznych na wystawie budził powszechne zaciekawienie.

C. d. n.

M. K.

Uzupełnienie Bibliografii Elektrotechnicznej Polskiej

zamieszczonej w „Przeglądzie Elektrotechnicznym“ z dnia 1-go czerwca 1921 r. Zeszyt 10.

- Górski K.** Produkcja i zastosowanie energii elektrycznej w Szwajcarii. 1918, str. 192.
Górski K. Zakład wodno-elektryczny Szczawnica - Jazowsko. 1919, str. 69.
Kühn A. W sprawie elektryfikacji Polski. 1919, str. 104 (praca zbiorowa).
Lechowski St. Zastosowanie elektryczności w przemyśle budowlanym.
P. H. i E. H. Elektrownie miejskie, rewizja taryf w celu dostosowania ich do warunków gospodarczych—przekład z francusk. 1919.
Siwicki K. Elektryczność jako źródło siły i światła w rolnictwie. 1917, str. 109. Nagrodzona przez Centr. T-wo Rolnicze.

Studniarski J. dr. Elektrownia m. Tarnowa.

Tolloczko L. Źródła energii na ziemiach polski i sposoby ich wykorzystania. (Prace polskiej narady ekonomicznej w Petersburgu. T. I. 1919).

Tolloczko L. Zaopatrzenie Polski w energję elektryczną. (Prace polskiej narady ekonomicznej w Petersburgu. T. III, cz. 2, 1919).

Tymowski. Elektryfikacja wsi.

Vietze A. Elektryczność w rolnictwie—przekład z niemieckiego, 1918, str. 62.

Umowy koncesyjne na urządzenia elektryczne—wyd. Minist. Spr. Wewn. 1918.

Zalety elektryczności w mieszkaniu, przemyśle i rolnictwie—wyd. Centrali Odbudowy Galicji. 1917.

Słownictwo miernictwa elektrotechnicznego.

ulożone przez inż. pułk. K. Drewnowskiego.

Przejrzała i zaleciła Centralna Komisja Słownictwa Elektrotechnicznego przy Stow. Elektr. Polskich.

(Dokończenie do str. 110 № 9 r. b.).

2) Teoria przyrządów pomiarowych.

odchylenie	Ablenkung
odchył	Ausschlag
odeztywanie, odczyt	Ablesung
„ wskazówkowe	Zeiger-Ablesung
„ zwierciadełkowe	Spiegel „
„ subiektywne	subjective „
„ obiektywne	objective „
skala, podziałka (przedmiot)	Skala
„ jednostajna	„ -gleichmässige
„ kwadratyczna	„ -quadratische
działka	Teilung
kreska (działkowa)	Teilstrich
siła skręcająca	drehende Kraft
„ zwracająca	Direktionskraft
moment skręcający	Drehungsmoment
„ zwracający	Direktionsmoment
„ tłumiący	Dämpfungsmoment
stała (przyrządu)	Reduktionsfaktor, Konstante
„ statyczna	statische „
„ balistyczna	ballistische „
„ dynamiczna	dynamische „
dokładność (przyrządu)	Genauigkeit
czułość	Empfindlichkeit
„ na prąd	Strom- „
„ „ napięcie	Spannungs- „
„ normalna	normale „
wahnięcie, wahanie	Schwingung
tłumienie	Dämpfung
„ własne, samotłumienie	Eigen-Dämpfung
„ sztuczne	künstliche „
„ mechaniczne	mechanische „
„ magnetyczne	magnetische „
„ opornościowe	elektrische „
„ zewnętrzne	äussere „
„ wewnętrzne	innere
odchylanie tłumione	gedämpfte Ablenkung
„ nietłumione	ungedämpfte „
„ okresowe, perjodyczne	oszillierende, periodische Abl.
„ bezokresowe, aperiodyczne	aperiodische Ablenkung
„ przetłumione	kriechende „
spółczynnik tłumienia	Dämpfungsfaktor
stosunek	Dämpfungsverhältnis

przełącznik	Umschalter
zmiennik	Stromwender
przełącznik (zmiennik) dźwawkowy	Hebel-Umschalter
"	kołyskowy — Wippen- " , Wippe
"	wielobwodowy
klucz	Stromschlüssel
przerwywacz	Unterbrecher
" brzęczykowy	Summer-Unterbrecher
" strunowy	Saiten- "
" wirujący	rotierender "
" rtęciowy	Quecksilber- "
induktor	Induktorium

Wiadomości bieżące.

Zastosowanie dużych silników asynchronicznych do pracy przy małym obciążeniu. Mając jeden silnik (np. na wsi) do pracy przy różnych obciążeniach można zwiększyć nieco współcz. sprawności silnika i współczynnik mocy przelączając z trójkąta na gwiazdę. Gdy mamy duże obciążenie pracować należy przy połączeniu w trójkąt, a gdy małe — w gwiazdę. (Według E. T. Z. Zeszyt 2. 1921 r.).

Urządzenia elektryczne w stajniach i oborach. Dla uniknięcia porażenia bydła i koni prądem należy koniecznie dokładnie uziemiać wszystkie metalowe części budynku. (Według H. Zipp'a Mitt. de Ver. d. El. w. Tom 19, rok 1920, str. 307).

Według I. Biermannsa, **Zaopatrzenie całych Niemiec w prąd elektryczny** za pomocą jednolitej sieci przewodów jest wykonalne z punktu widzenia technicznego prądem 50 okresowym przy napięciu 110.000 v. Podniesienie jednak napięcia do 155.000 v., a nawet 220.000 v. jest bardzo pożądane ze względu na znaczne zmniejszenie ilości przewodów, trzeba tylko opracować budowę przyrządów i transformatorów dla tych wysokich napięć. Zasługuje również na uwagę stosowanie w szerokim zakresie synchronicznych przewzbudzonych silników do regulowania napięcia sieci. E. T. Z. Zeszyt 4. 1921 r.

Przegląd czasopism.

Rozkład oświetlenia na powierzchni, oświetlonej parabolicznym reflektorem omawia szczegółowo F. Henning w E. T. Z. zeszyt 49 i 50, 1920 r.

Oczyszczanie gazów wielkopieczowych od pyłu za pomocą jonizacji powietrza. W E. T. Z., zeszyt 47, 1920 r. znajdujemy krótki opis urządzenia, zaprojektowanego przez Lodge'a i pracującego od roku 1917.

Probiernia Związku inżynierów elektrotechników. Rozwój i plan prac w tej probierni jest podany w E. T. Z. zeszyt 48, 1920 r.

Zjawiska w obwodach sprzężonych. W. Boorstyn w E. T. Z. zeszyt 48, 1920 r. omawia i zaopatruje w teoretyczne wywody sprawę prądów, powstających w obwodach sprzężonych.

Obliczanie dławików. I. Hak podaje tablice i wykresy dla obliczenia współczynnika samoindukcji dławików według znanych wzorów. E. T. Z. 48. 20 r.

Gospodarcza strona w oświetleniu. Porównanie oświetlenia gazowego i elektrycznego, omawia szczegółowo Dr. Ing. L. Bloch w E. T. Z. Zeszyt 8, str. 174. 1921 r.

Elektryfikacja kolei w Szwecji. E. T. Z. Zeszyt 8, str. 176. 1921 r.

Obliczanie spadku napięcia w przewodach dalekośnych znajdujemy w E. T. Z. Zeszyt 4. 1921 r.

Paleniska do węgla sproszkowanego są opisane w E. T. Z. Zeszyt 5. 1921 r.

Zestawienie sił wodnych Stanów Zjednoczonych Ameryki znajdujemy w E. T. Z. Zeszyt 5, str. 107.

Niklowanie aluminium (glinu) opisuje: „Génie Civil“. Tom 76, str. 437 i E. T. Z. Zeszyt 5, str. 113. 1912 r.

Gospodarcze korzyści nasycania słupów drewnianych do linii napowietrznych podaje R. Nowotny w E. T. Z. Zeszyt 7, str. 150. 1921 r.

Oryginalny sposób wyzyskania jednego silnika elektrycznego w gospodarstwie rolnem znajdujemy w E. T. Z. Zeszyt 7, str. 160. 1921 r.

Pojęcie napięcia w elektrotechnice omawia szczegółowo Fritz Emde w E. T. Z. Zeszyt 8, str. 169. 1921 r.

Próby szczotek węglowych opisuje I. S. Dean w Electric. Railway Joarn. Tom 56, str. 363.

Zastosowanie jażającej lampy Pintsch'a w technice łążeń. Zeszyt 6. E. T. Z. 1921 r.

Dr. Max Roscher omawia szeroko sprawę międzynarodowej **komunikacji telegraficznej** w E. T. Z. Zeszyt 6. 1921 r.

O gospodarce elektrycznej w Szwecji znajdujemy wiadomości w zeszyt 1, E. T. Z. 1921 r.

Projekt międzynarodowych oznaczeń na planach elektrycznych znajdujemy w zeszyt 1, E. T. Z. 1921 r.

Wyczerpujący artykuł w sprawie zadań techniki (podwyższenia napięcia) wobec **elektryfikacji wielkich terenów** znajdujemy w zeszytach 2, 3 i 4 E. T. Z. 1921 r.

Woltmetr bezwzględny do 250.000 v. opisuje A. Palm. Zoitochrif. f. techn. Physik. 1920 r. Zeszyt 7.

Skutek użyteczny żelazek elektrycznych różnej budowy na podstawie doświadczeń omawia R. Naujoks i wykazuje w jakim kierunku mają iść udoskonalenia w E. T. Z. Zeszyt 3. 1921 r.

Obszerny opis urządzenia o wysokim napięciu Chile Exploration Co. w Tocopilla i Chuquicamata znajdujemy w E. T. Z. Zesz. 1, 2 i 3. 1921 r.

Palenisko do węgla sproszkowanego jest opisane i przedstawione na rys. w E. T. Z. Zeszyt 4. 1921 r.